დოკუმენტის დამტკიცების თარიღი 07.08.2024წ. N54 ბრძანებით

კურიკულუმის შემუშავებისა და დანერგვის მეთოდოლოგია

1. ზოგადი დებულებები

1. **აღნიშნული დოკუმენტი განსაზღვრავს სასკოლო კურიკულუმის განვითარების მეთოდოლოგიას და აღწერს:**
   - კურიკულუმის შემადგენელ ნაწილებს;
   - პრინციპებს, რომლებსაც ეფუძნება კურიკულუმი განვითარების პროცესი;
   - კურიკულუმის განვითარების ეტაპებს:
     ა)დაგეგმვა;
     ბ) დანერგვა;
     გ) მონიტორინგი;
     დ) შეფასება;
     ე) განახლება;
     ვ) რევიზია.

1.1. სასკოლო კურიკულუმის შემადგენელი ნაწილები:

სასკოლო კურიკულუმი იქმნება თითოეული საფეხურისთვის (დაწყებითი, საბაზო, საშუალო) დამოუკიდებლად და მოიცავს შემდეგ კომპონენტებს:

ა) საგნობრივ კურიკულუმებს;
ბ) სასკოლოპროექტებს;
გ) სადამრიგებლო საათს;
დ) დამატებით საგანმანათლებლო მომსახურებას.

1.2. პრინციპები, რომელსაც ეფუძნება სასკოლო კურიკულუმის განვითარების პროცესი.

კურიკულუმის განვითარების პროცესი ეფუძნება შემდეგ პრინციპებს:

- სასკოლო კურიკულუმის შემუშავება ხდება ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნების შესაბამისად;
- კურიკულუმის განახლება ხდება ყოველწლიურად მთელი წლის განმავლობაში შეგროვილი მონაცემების საფუძველზე;
- სასკოლო კურიკულუმის რევიზიის პროცესში გადაწყვეტილებები მიიღება მონიტორინგისა და შეფასების ეტაპზე გამოკვეთილი პრობლემების შესწავლის საფუძველზე;
- კურიკულუმი ვითარდება მოსწავლეების, მშობლების, მასწავლებლებისა და დირექციის აქტიური ჩართულობით და ითვალისწინებს სასკოლო საზოგადოების პრიორიტეტებს;
- სასკოლო კურიკულუმის განვითარების პროცესი მჭიდრო კავშირშია სკოლაში მიმდინარე დამხმარე და მმართველობით პროცესებთან, როგორებიცაა:
  - სკოლის მისიის, ხედვისა და ღირებულებების შემუშავება;
  - სტრატეგიული გეგმის შემუშავებისა და განვითარების პროცესი;
  - სამოქმედო გეგმის შემუშავებისა დ აგანვითარების პროცესი;
  - პერსონალის მართვა და განვითარება;
  - ადამიანებისა და პროცესების უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;
  - ინფრასტრუქტურის განვითარება;
  - სასკოლო საზოგადოების ინფორმირება;
  - ფინანსური რესურსების მართვა;

- მოსწავლეთა აკადემიური და ადმინისტრაციული მხარდაჭერის მომსახურება.

1.3. კურიკულუმის განვითარების ეტაპები:

სასკოლო კურიკულუმის განვითარება უწყვეტი პროცესია. ის გულისხმობს შემდეგი ფაზების ყოველწლიურ მონაცვლეობას:

ა) კურიკულუმი შემუშავება;
ბ) დანერგვა;
გ) დანერგვის პროცესის მონიტორინგი და შეფასება;
დ) გადასინჯვა და რევიზია.

1.3.1 კურიკულუმის რევიზია

ახალი სასწავლო წლისთვი,ს კურიკულუმის დამტკიცებამდე, სასწავლო წელს განვლილი პროცესების/წინა წლის სასკოლო კურიკულუმის დანერგვის პროცესის გაანალიზება შემდეგი მიმართულებების მიხედვით:

მოსწავლეთა ჩართულობა სასწავლო პროცესში:

- რა ფაქტორები და სასწავლო პრაქტიკა აფერხებდა/უწყობდა ხელს საგაკვეთილო პროცესებში მოსწავლეთა აქტიურ ჩართულობას (მათი მხრიდან კრიტიკული აზროვნების, შემოქმედებითობის, მოქალაქეობის (ემპათია, პასუხისმგებლობა), ხასიათისა და ნებელობის, კოლაბორაციისა და კომუნიკაციის უნარების გამოვლენას);
- რამდენად მონაწილეობდნენ მოსწავლეების სასწავლო პროცესის დაგეგმვისა და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში;
- რა ფაქტორები/პრაქტიკა უწყობდა/უშლიდა ხელს მათ ჩართულობას გადაწყვეტილებების მიღებისა და სასწავლო პროცესის დაგეგმვის პროცესში;

მოსწავლეთა შედეგები:

- რამდენად გაუმჯობესდა წინა სასწავლო წელთან შედარებით მოსწავლეთა შედეგები;
- რა ფაქტორები/სასწავლო პრაქტიკა უწყობდა/უშლიდა ხელს მოსწავლეთა მოსწრების გაუმჯობესებას;

მშობელთა ჩართულობა:

- რამდენად გაითავისეს (გაიაზრეს, გაიზიარეს) მშობლებმა სკოლის ფილოსოფია (მისია-ხედვა-ღირებულებები) და სასკოლო კურიკულუმი (სწავლა-სწავლების მიზნები, სწავლების მეთოდების შესაბამისობა სასწავლო მიზნებთან, სასწავლო რესურსების გამოყენებისა და შეფასების პრინციპები); რამდენად შეძლეს მათ სკოლის მისიისა და კურიკულუმის დაკავშირება საკუთარ შეხედულებებთან და პრიორიტეტებთან;
- რა ფაქტორები/პრაქტიკა უწყობდა/უშლიდა ხელს მშობლებთან კომუნიკაციას (სასწავლო პროცესში მათ ჩართვას; სასწავლო პროცესთან მიმართებით მათი შეხედულებებისა და ინტერესების შესწავლას/გამოკვეთას);

კათედრის მუშაობა:

- რა ფაქტორები/პრაქტიკა უწყობდა/უშლიდა ხელს მასწავლებლებს შორის თანამშრომლობას დანერგვის პროცესის მონიტორინგისა და შეფასების, პროფესიული საჭიროებების იდენტიფიცირების, სკოლის ინსტიტუციური განვითარების შესწავლის მიმართულებით;

სკოლის დირექცია:

- რა ფაქტორები/პრაქტიკა უწყობდა/უშლიდა ხელს სკოლის დირექციის ჩართულობას შემდეგი პროცესების განხირციელება-შესწავლაში: სასკოლო კურიკულუმის დანერგვის პროცესის მონიტორინგი და შეფასება, მასწავლებლების პროფესიული საჭიროებების იდენტიფიცირება, სკოლის ინსტიტუციური განვითარება;
- რა ფაქტორები/პრაქტიკა უწყობა/უშლიდა ხელს სასწავლო პროცესის დაკავშირებას სკოლაში მიმდინარე მმართველობით და დამხმარე პროცესებთან.

თითოეულ ზემოჩამოთვლილ საკითხებთან მიმართებით მონაცემების შეჯერების საფუძველზე სკოლა ქმნის:

- რეკომენდაციების პაკეტს მოდევნო წლის სასკოლო კურიკულუმის შესამუშავებლად;
- რეკომენდაციების პაკეტს სკოლის ერთწლიან სამოქმედო გეგმის განსაახლებლად.
- რეკომენდაციები უზრუნველყოფს მომდევნო წელს უფრო მყარ კორელაციას „დაწერილ/შეთანხმებულ“ და „აღსრულებულ“ კურიკულუმს შორის.

1.3.2 კურიკულუმის შემუშავება:

კურიკულუმის შემუშავების პროცესში გასათვალისწინებელი საკითხები:

ა) კონცეპტუალური ჩარჩო - ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნები, სკოლის ფილოსოფია;
ბ) კურიკულუმის დიზაინი - კურიკულუმის სტრუქტრული ერთეულები;
გ) დანერგვის ინსტრუმენტები;
დ) შუალედური სასწავლო მიზნები;
ე) მონიტორინგისა და შეფასების ინსტრუმენტების შეთანხმება/ვერიფიკაცია;
ვ) სასკოლო საზოგადოების წევრების ფუნქციები და მონაწილეობის ფორმები კურიკულუმის განვითარების პროცესში.

კონცეპტუალური ჩარჩო - ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნები, სკოლის ფილოსოფია

კონცეპტუალურ ჩარჩოზე - (ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნები, სკოლის ფილოსოფია) - კურიკულუმის შემუშავებაზე მუშაობა იწყება კონცეპტუალური ჩარჩოს შესახებ მსჯელობით. განხილვის საგანია გამოწვევები, რომლებიც იკვეთება მოსწავლეზე ორიენტირებული საგანმანათლებლო პარადიგმის რეალიზების/ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნების დანერგვის პროცესში (სასწავლო პროცესის ორიენტირება გრძელვადიან მიზნებზე, სასწავლო პროცესის დაფუძნება კონსტრუქტივისტულ საგანმანათლებლო პრინციპებზე, უპირობოდ პოზიტიური სასწავლო გარემო შექმნა):

- ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნების შინაარსის სხვადასხვაგვარად ინტერპრეტირება;
- დანერგვის ინსტრუმენტების დაკავშირება ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნებთან და სკოლის პრიორიტეტებთან;

- დანერგვის ინსტრუმენტების პრაქტიკაში გამოყენება.

კურიკულუმის დიზაინი - კურიკულუმის სტრუქტრული ერთეულები

კურიკულუმის დიზაინი - კურიკულუმის კონცეპტურალურ ჩარჩოზე მსჯელობის შემდგომი ეტაპია კურიკულუმის დიზაინის შეთანხმება, რომელიც გულისხმობს შეთანხმებას შემდეგ საკითხებთან დაკავშირებით:

- რა ფორმით (ტერმინები, სტრუქტურული ერთეულები) აღიწერება მოსწავლის განვითარების „გზა"; მასწავლებლების პრაქტიკული საქმიანობა;
- დიზაინის განსაზღვრა ინდივიდუალური და ალტერნატიული სასწავლო გეგმისთვის და განათლების მეორე შესაძლებლობის პროგრამისთვის (იმ შემთხვევაში თუკი სკოლა ახორციელებს ამ ტიპის პროგრამას);
- რომელი საგნები ისწავლება ამა თუ იმ საფეხურზე (რამდენი საათი ეთმობა თითოეულ მათგანს, რა გრძელვადიან მიზნებს ემსახურება მათი სწავლა-სწავლება);
- რა სასკოლო პროექტები ხორციელდება (რომელ პრიორიტეტულ თემებს შეეხება სასკოლო პროექტები, რა კავშირშია ისინი ფორმალურ და არაფორმალურ განათლებასთან);
- რა დამატებით საგანმანათლებლო სერვისებს (კლუბები, წრეები და სხვა) სთავაზობს სკოლა მოსწავლეებს;
- სწავლა-სწავლების რა მეთოდები და სტრატეგიები გამოიყენება დასახული მიზნების მისაღწევად (მაგალითად, საგანთა შორის ინტეგრირება, ტექნოლოგიების გამოყენება, კომპლექსური დავალება (როგორც სწავლების მეთოდი) და სხვა);
- რა ინსტრუმენტები გამოიყენება სასწავლო პროცესის დაგეგმვისთვის, განმსაზღვრელი და განმავითარებელი შეფასებისთვის, დანერგვის პროცესთან დაკავშირებით მონაცემების შესაგროვებლად, დანერგვის პროცესის მონიტორინგისა და შეფასებისთვის;
- რა ტიპის სასწავლო რესურსები გამოიყენება სასწავლო მიზნების მისაღწევად (გრიფირებული სახელმძღვანელოები, დამატებითი სასწავლო მასალა ,მათ შორის ციფრული რესურსები, რესურსები, რომლებსაც სკოლას სასკოლო საზოგადოების წევრები და გარე პარტნიორები სთავაზობენ :მაგალითად, ექსკურსიების ორგანიზება, მუზეუბში ვიზიტი).

კურიკულუმის დიზაინზე მუშაობისას განსაკუთრებით დიდი დრო ეთმობა:

ა) შუალედური სასწავლო მიზნების განხილვას;

ბ) სასკოლო საზოგადოების წევრების ფუნქციების და კურიკულუმის განვითარების პროცესში მათი მონაწილეობის ფორმების დაზუსტებას.

შუალედური სასწავლო მიზნებზე მსჯელობა კურიკულუმის ვერტიკალურ და ჰორიზონტალურ დაგეგმვასა და წინა წლების გამოცდილების კურიკულუმში ასახვასთან დაკავშირებვით, რომლის ფარგლებში განხორციელდება:

- საკითხების შერჩევა, რომელიც ისწავლება სასკოლო სასწავლო გეგმით განსაზღვრულ საგნებში საფეხურის ფარგლებში (იმის გათვალისწინებით, თუ რამდენად დაძლიეს მოსწავლეება წინა წლის სასწავლო გეგმით განსაზღვრული პროგრამა);
- საკითხების განსაზღვრა, რომლებიც ისწავლება სხვა საგნის საკითხებთან ინტეგრირებით;

- იმის განსაზღვრა, თუ რა ფორმით უნდა გამოხატოს მოსწავლემ ცოდნა შესასწავლ საკითხთან/საკითხებთან დაკავშირებით (თითოეული მოსწავლის ინდივიდუალური საჭიროებების გათვალისწინებით);
- აქტივობებისა და სასწავლო რესურსების აღწერა, რომლებიც ეფექტურად იქნა გამოყენებული წინა წელს შუალედურ სასწავლო მიზანზე მუშაობისას;
- სკოლაში პარალელური კლასის პედაგოგები შეთანხმება თემებისა და ძირითადი საკითხების სინქრონულ განაწილებაზე.

ფუნქციების, პასუხისმგებლობების განაწილება სასკოლო საზოგადოების წევრებს შორის. სასკოლო კურიკულუმის განვითარების პროცესში მონაწილეობის ფორმების განსაზღვრა

ფუნქციებსა და პასუხისმგებლობებს შორის, რომლებიც სასკოლო კურიკულუმის განვითარების პროცესში იკვეთება ზოგიერთი ემთხვევა სასკოლო საზოგადოების წევრების ყოველდღიურ საქმიანობას, ზოგიერთი კი - მათ დირექტორის სპეციალური ბრძანებით შეიძლება დაევალოთ.

მასწავლებელი - სასწავლო პროცესში ჩართულმა თითოეულმა პედაგოგმა, გარდა იმისა, რომ ჩაატარებს გაკვეთილებს:

- უნდა აღწეროს და კოლეგებს გაუზიაროს ინფორმაცია თითოეული მოსწავლის მიღწევებთან დაკავშირებით (ამით ის უზრუნველყოფს მონაცემების ბაზის განახლებას, რაც დანერგვის პროცესის შესწავლის შესაძლებლობას იძლევა);
- მონაწილეობა უნდა მიიღოს კათედრის წევრებთან ერთად სასწავლო პროცესის ძლიერი და სუსტი მხარეების გაანალიზებაში და სამუშაო პროცესში უნდა გაითვალისწინოს რეკომენდაციები, რომლებიც კათედრა და სკოლის დირექცია შეიმუშავებს.

კათედრის თავჯდომარე - კათედრის თავმჯდომარემ და თითოეულმა კათედრის წევრმა:

- უნდა შეათანხმოს კათედრის წევრებთან, თუ რა ინსტრუმენტების გამოყენებით და რა ინტენსივობით უნდა შეაგროვონ პედაგოგებმა მონაცემები საკუთარი მოსწავლეების მიღწევების / სასწავლო პროცესის შესახებ;
- უნდა შეაგროვოს კათედრის წევრების მიერ გამოგზავნილი მასალები და ფასილიტაცია გაუწიოს კათედრის სხდომებს (შექმნას დღის წესრიგი, გამოკვეთოს პრობლემური საკითხები);
- უნდა უზრუნველყოს კათედრის სხდომების ჩატარება სასკოლო კურიკულუმის დანერგვის პროცესში გამოკვეთილი პრობლემების შესასწავლად, ინოვაციების დასანერგად და დანერგვის პროცესისთვის საჭირო დოკუმენტების/მასალების მოსამზადებლად;
- დათქმულ ვადებაში სკოლის დირექციას უნდა მიაწოდოს შეთანხმებული ინსტრუმენტების საფუძველზე მომზადებული მასალები, რომლებიც სასწავლო პროცესის (მოსწავლეების მიღწევები, მასწავლებლების წინაშე არსებული გამოწვევები) შესახებ შეიცავს ინფორმაციას;
- მონაწილეობა უნდა მიიღოს სკოლის დონეზე კურიკულუმის განვითარებასთან დაკავშირებული საკითხების განხილვაში; იყოს შუამავალი სკოლის დირექციასა და პედაგოგებს შორის.

სკოლის დირექცია - კურიკულუმის დანერგვის პროცესში სკოლის დირექციის ფუნქციაა უხელმძღვანელოს ხარისხის მართვის პროცესს, კერძოდ:

- ფასილიტაცია გაუწიოს შეთანხმებას დანერგვისა ინსტრუმენტების შექმნასა და გამოყენებაზე;
- გაამთლიანოს კათედრის ხელმძღვანელების მიერ მოწოდებული მასალები სასწავლო პროცესის მიმდინარეობასთან დაკავშირებით;
- უზრუნველყოს სამუშაო შეხვედრების გამართვა კათედრის ხელმძღვანელების მონაწილეობით (შესაძლოა სხვა მასწავლებლების ჩართულობითაც), სადაც განიხილება სასწავლო პროცესის

მიმდინარეობისა და ხარისხის სტანდარტების დაკმაყოფილებასთან დაკავშირებული საკითხები; შემუშავდება რეკომენდაციები სასწავლო პროცესში პრობლემების გადასაჭრელად; ინოვაციების დასანერგად;

- მასწავლებლებთან ერთად მონაწილეობა მიიღოს პედაგოგიკური პრაქტიკის შესწავლაში; უზრუნველყოს მიღებული შედეგების დოკუმენტირება და სასკოლო საზოგადოების წინაშე პრეზენტაცია;
- ხელი შეუწყოს სკოლის ბაზაზე მასწავლებლების პროფესიულ განვითარებას;
- კათედრის ხელმძღვანელებთან თანამშრომლობით უზრუნველყოს სასკოლო კურიკულუმის ყოველწლიურად განახლება და დასამტკიცებლად მომზადება;
- უზრუნველყოს სასკოლო კურიკულუმის განვითარების პროცესის შესახებ სასკოლო საზოგადოების წევრების ინფორმირება;
- განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს რეგულარულად მიაწოდოს ინფორმაცია სკოლაში მიმდინარე პროცესებთან/სასკოლო კურიკულუმის განვითარებასთან დაკავშირებით (წინასწარ შეთანხმებული ფორმით);
- მონაწილეობა მიიღოს თვითშეფასების პროცესში.

დირექციის მიერ ზემოჩამოთვლილი ფუნქციების შესრულებაში პედაგოგების დახმარების აუცილებლობის შემთხვევაში, მათთვის დამატებითი ფუნქციიების განსაზღვრა ინდივიდუალურ სდამართლებლივი აქტით ან სხვა კანონქვემდებარე დოკუმენტით.

სასკოლო კურიკულუმთან დაკავშირებით სასკოლო საზოგადოების ინფორმირების, გაზიარებისათვის და მათი მხრიდან უკუკავშირის მისაღებად გამოსაყენებლი საკომუნიკაციო არხები:

- სკოლის ვებგვერდი;
- ელექტრონული ფოსტა;
- დოკუმენტების ელექტრონული ბრუნვის სისტემა;
- პორტალი ვებგვერდზე;
- სოციალური მედია;
- ბეჭდვითი მასალები;
- საჯარო ღონისძიებები - ინტერაქტიული ორმხრივი კომუნიკაცია აუდიტორიასთან.

ვადები:

სასკოლო სასწავლო გეგმაზე მუშაობა მიმდინარეობს მთელი წლის განმავლობაში, თუმცა, დოკუმენტი მტკიცდება ახალი სასწავლო წლის დაწყებამდე სულ მცირე ერთი კვირით ადრე.

ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა იგეგმება კათედრის მიერ შეთანხმებული კურიკულუმის გათვალისწინებით და მტკიცდება სასწავლო პროცესის დაწყებიდან ორი კვირის შემდეგ.

1.3.3 კურიკულუმის დანერგვა

კურიკულუმის დანერგვა გულისხმობს წლის დასწყისში დაგეგმილი პროცესის განხორციელებას. ამ პროცესში:

- პედაგოგი კლასის ყველა მოსწავლეს ეხმარება შუალედურ სასწავლო მიზნების დაძლევაში, პარალელურად კი ინიშნავს აქტივობებს და სასწავლო რესურსებს, რომლებიც ეფექტური გამოდგა ცოდნის კონსტრუირების პროცესში; განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება განმავითარებელ შეფასებას რომელიც გულისხმობს: ა) მოსწავლის მიღწევების დიაგნოსტირებას; ბ) კომენტარს (დაზუსტება, წახალისება, შენიშვნა), რომელიც უზრუნველყოს მოსწავლის

შემდგომ წინსვლას გრძელვადიან მიზნებთან მიმართებით; გ) მოსწავლის თვითშეფასებას; დ) მასწავლებლის თვითრეფლექსიას;

- გაკეთებული ჩანაწერების საფუძველზე მასწავლებელი კათედრისთვის ამზადებს თემატურ მატრიცას, რომელსაც განიხილავს კოლეგებთან ერთად;
- სასწავლო თემაზე მუშაობის პროცესში იმართება კათედრის სულ ცოტა ერთი სხდომა, სადაც პარალელური კლასის მასწავლებლები წარმოადგენენ საკუთარ თემატურ მატრიცებს და თანხმდებიან რა გაითვალისწინონ მომდევნო წელს იგივე თემის სწავლა-სწავლების პროცესში; კათედრის სხდომის შინაარსი (მაგალითად, რომელი თემის სწავლა-სწავლებს შეეხებოდა შეხვედრა; როდის და რომელმა პედაგოგებმა განახორციელეს მატრიცა და წარმოადგინეს პრეზენტაცია - რა იყო მათთვის მთავარი სათქმელი; რა სადისკუსიო საკითხები გამოიკვეთა სხდომაზე; რაზე შეთანხმდნენ კათედრის წევრები) ხელმისაწვლდომია იყოს კათედრის წევრისთვის და სკოლის დირექციისთვის (ვინაიდან სასკოლო კურიკულუმის განვითარება ამ ინფორმაციაზე დაყრდნობით უნდა დაიგეგმოს);
- სასწავლო თემაზე მუშაობასას მასწავლებელი სასწავლო პროცესის მიმდინარეობის შესახებ ინფორმაციას უზიარებს მოსწავლეების მშობლებს; ეძებს ახალ საშუალებებს სასწავლო პროცესში მათი უფრო მეტად ჩართვისთვის.

1.3.4 სასკოლო კურიკულუმის დანერგვის პროცესის მონიტორინგი და შეფასება

კურიკულუმის განვითარების პროცესის აღწერა:

- რამდენად მიმდინარეობს პროცესები დაგეგმილი ჩარჩოს ფარგლებში (მონიტორინგი);
- რამდენად მოაქვს დაგეგმილ აქტივობებს სასურველი შედეგი (შეფასება)?

სასკოლო კურიკულუმის დანერგვის მონიტორინგი უშუალოდ ერწყმის სასწავლო პროცესს და ასოცირდება კათედრის წევრებისა და დირექციის ინტენსიურ თანამშრომლობასთან.

კვლევა და შეფასება ტარდება დაგეგმვის ეტაპზე შეთანხმებული ფორმატით (ვადები, ინსტრუმენტები) და წარიმართება სამი მიმართულებით:

- მოსწავლეების შედეგების დიაგნოსტირება ეროვნული სასწავლო გეგმის შედეგებთან მიმართებით სწავლის პროცესის ხარვეზების გამოსავლენად და გამოვლენილი პრობლემების გადასაჭრელად;
- სკოლის ბაზაზე მასწავლებლის პროფესიული განვითარება (პედაგოგიკურ პრაქტიკასთან დაკავშირებული პრობლემების იდენტიფიცირებისთვის და გამოვლენილი პრობელების გადაჭრისთვის);
- სკოლის ინსტიტუციური განვითარება (სასკოლო კურიკულუმის განვითარების პროცესში თანამშრომლობითი პროცესების გაძლიერე